ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՀԱՆՈՂ ՃՅՈՒՂԵՐԻ ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄ

Բովանդակություն

Առաջաբան 3

1. Տարեկան կատարողականի նկարագիրը 4

2. ԱՃԹՆ-ի իրականացումը 2020թ.-ին Հայաստանի Հանրապետությունում հայտարարված արտակարգ և ռազմական դրությունների պայմաններում 17

3. Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի ներդրման ընթացքի ուժեղ և թույլ կողմերը 19

4. ԱՃԹՆ-ի 2020թ. աշխատանքային ծրագրի կատարողականը և ներդրման ծախսերը 23

5. Հաշվետու ժամանակահատվածում բազմաշահառու խմբում անդամակցության մանրամասներ 41

Առաջաբան

2020 թվականը Հայաստանի Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության (ԱՃԹՆ) համար բարդ ու նշանակալից տարի էր: Այն, մի կողմից, բնութագրվեց Հայաստանի՝ ԱՃԹՆ Ստանդարտի ներդրման առաջին վավերացման բարձր արդյունքների գրանցմամբ, իսկ մյուս կողմից, COVID-19 համավարակի և պատերազմական գործողությունների պատճառով երկրում հայտարարված, սկզբում արտակարգ, այնուհետ նաև՝ ռազմական դրության պայմաններում ԱՃԹՆ-ի անխափան և շարունակական գործունեության իրողությամբ:

2020թ. հուլիսի 9-ին ԱՃԹՆ-ի միջազգային խորհրդի կողմից կայացվեց որոշում, համաձայն որի՝ Հայաստանի առաջին վավերացման եզրակացության արդյունքում, Հայաստանը ամենաբարձր՝ բավարարող (satisfactory), առաջընթաց գրանցեց ԱՃԹՆ-ի 2016 ստանդարտի իրականացման գործում: Այդպիսով Հայաստանը դարձավ ԱՃԹՆ-ի անդամ 55 երկրների[1] մեջ 9-րդը, որին շնորհվել է բավարարող առաջընթաց ունեցող երկրի կարգավիճակ:

2020թ. սեպտեմբերի 14-ին կայացած առցանց համաժողովին հանրությանը ներկայացվեց Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի երկրորդ՝ 2018թ.-ի ազգային զեկույցը, որը, ոչ միայն ցուցադրեց մետաղական հանքարդյունաբերության ներդրման չափը Հայաստանի տնտեսության մեջ, այլ նաև ներկայացրեց ոլորտը՝ թափանցիկ և հաշվետվողական եղանակով:

Ապահովելով ԱՃԹՆ ստանդարտի 2.5-րդ պահանջը՝ 2020 թվականը նշանավորվեց նաև ոլորտի ընկերությունների կողմից ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալություն իրական սեփականատերերի վերաբերյալ հայտարարագրերի ներկայացման մեկնարկով: Հայտարարագրերը հանրությանը հասանելի դարձան Ռեգիստրի https://www.e-register.am/ կայքում՝ pdf ձևաչափով: Իսկ տարվա վերջին ավարտված իրական սեփականատերերի հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգի[2] ստեղծման աշխատանքները թույլ տվեցին վերը նշված հայտարարագրերն արդեն 2021 թվականից ներկայացնել առցանց եղանակով, ընդ որում, յուրաքանչյուր շահագրգիռ անձ հայտարարագրերը կարող է դիտել, արտահանել և օգտագործել բաց տվյալների ձևաչափով: Թափանցիկության աճի այս նոր աստիճանը հնարավորություն կընձեռի հանրությանը վերահսկել և հնարավորինս կառավարել կոռուպցիոն ռիսկերը:

Նշված հաջողությունները, ինչպես նաև 2019-2020թթ. աշխատանքային ծրագրով նախատեսված մնացած աշխատանքների իրականացումը հնարավոր չէին լինի առանց միջազգային գործընկերների աջակցության, և հատկապես, Համաշխարհային բանկի

[1] 2020թ.հուլիսի դրությամբ:

[2] https://bo.e-register.am/en/auth

«Հայաստանի արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնությանն աջակցություն» դրամաշնորհային ծրագրի, որի գործողության ժամկետը մինչև 2021թ. հուլիսի 31-ը երկարաձգելու վերաբերյալ 2020թ.-ի վերջում սկսված բանակցությունները նույնպես հաջողությամբ պսակվեցին և ապահովեցին COVID-19 համավարակի և պատերազմական գործողությունների պատճառով դանդաղած աշխատանքների պատշաճ իրականացումը:

Այսպիսով, Հայաստանի Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնությունը ևս մեկ անգամ հավաստեց իր կայուն և առաջանցիկ բնույթը և, չնայած դժվարություններով լի ոչ ստանդարտ տարվան, շարունակեց իր բնականոն և հետագա զարգացմանը միտված գործունեությունը:

1. Տարեկան կատարողականի նկարագիրը

Հայաստանի Հանրապետության ԱՃԹՆ-ի 2020թ. աշխատանքային ծրագրի կատարողական մանրամասները շարունակաբար ներկայացվել են ԱՃԹՆ ներդրման աշխատանքների եռամսյակային հաշվետվություններում, որոնք հասանելի են Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի պաշտոնական կայքում[3]:

Ստորև ավելի մանրամասն անդրադարձ է կատարվում ԱՃԹՆ-ի 2020թ.-ի գործունեության հիմնական արդյունքներին:

Հայաստանի առաջին վավերացման արդյունքները

2020թ. ապրիլի 9-ին ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության կողմից տրամադրվեց Հայաստանի վավերացման նախնական գնահատականը և Անկախ վավերացնողի վավերացման հաշվետվության նախագիծը: Համաձայն նախնական գնահատականի՝ Հայաստանը ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի 24 պահանջներից 22-ի մասով գրանցել էր բարձր առաջընթաց (18 պահանջի մասով բավարարող (satisfactory) և 4 պահանջի մասով՝ գրազանցող (beyond) գնահատական): Սակայն 2 պահանջի՝ 5.2-րդ (Բնապահպանական և առողջապահական նպատակային ծրագրեր) և 6.1-ին (Ընդերքօգտագործման պայմանագրերով պարտադիր սահմանված սոցիալ տնտեսական պարտավորություններ)

[3] Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի տարեկան և եռամսյակային հաշվետվություններ https://www.eiti.am/hy/%D4%B5%D5%BC%D5%A1%D5%B4%D5%BD%D5%B5%D5%A1%D5%AF%D5%A1%D5%B5%D5%AB%D5%B6-%D5%BF%D5%A1%D6%80%D5%A5%D5%AF%D5%A1%D5%B6-%D5%B0%D5%A1%D5%B7%D5%BE%D5%A5%D5%BF%D5%BE%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80?page=1

պահանջների մասով գրանցվել էին թերություններ: Թերությունները վերացնելու համար երկրին առաջադրվել էր 2 ուղղիչ գործողություն:

Ուղղիչ գործողություններն իրականացվեցին COVID-19 համավարակի պատճառով Հայաստանում սահմանված արտակարգ իրավիճակի պայմաններում: Հարկ է ընգծել, որ այդ պայմաններում Հայաստանի ԲՇԽ-ն և ազգային քարտուղարությունը լիազոր պետական մարմինների ու համայնքների, ինչպես նաև ընդերքօգտագործող ընկերությունների հետ միասին կատարեցին ինտենսիվ ու ծավալուն աշխատանք՝ պահանջվող լրացուցիչ տեղեկատվության հավաքագրման, մեկնաբանման և հրապարակման ուղղությամբ: ԱՃԹՆ-ի ազգային քարտուղարությունը սահմանված ժամկետում ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարություն ներկայացրեց ուղղիչ գործողությունների գծով լրացուցիչ հավաքագրված ու հրապարակված տեղեկատվությունը ամփոփող փաստաթուղթը[4], որով Հայաստանի ԲՇԽ-ն հայտնում էր, որ իրականացված գործողությունների արդյունքում ինքը «բավարարող» է դիտարկում Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի պահանջների ներդրման առաջընթացը և խնդրում է վերանայել վավերացման արդյունքները 2 պահանջների մասով: Այդ նյութերը հասանելի են Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի պաշտոնական կայքում[5]:

Արդյունքում, 2020թ. հուլիսի 9-ին ԱՃԹՆ-ի միջազգային խորհուրդը կայացրեց որոշում[6], համաձայն որի՝ Հայաստանի վավերացման արդյունքում երկիրը ամենաբարձր՝ բավարարող (satisfactory) առաջընթաց է արձանագրել ԱՃԹՆ-ի 2016 ստանդարտի իրականացման գործում:

Վավերացման գնահատականով՝ 20 պահանջների գծով Հայաստանը գրանցել է բարձր՝ satisfactory գնահատական, իսկ 4-ի մասով գերազանցող՝ beyond գնահատական[7]: Հայաստանը գերազանցող առաջընթաց է արձանագրել ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի 1.5-րդ (աշխատանքային ծրագիր), 2.1-ին (իրավական դաշտ), 4.1-ին (համակողմանիություն) և 6.3-րդ (տնտեսության մեջ արդյունահանող ոլորտի մասնաբաժինը) պահանջների կատարման համար: Այդպիսով, Հայաստանը դարձավ ԱՃԹՆ-ի անդամ 55[8] երկրների մեջ 9-րդը, որին շնորհվեց բավարարող առաջընթաց ունեցող երկրի կարգավիճակ:

Համաձայն Խորհրդի որոշման՝ Հայաստանի հաջորդ վավերացումը կմեկնարկի երեք տարի հետո՝ 2023 թվականի հուլիսի 9-ին, իսկ ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի (2.5) իրական սեփականատերերի բացահայտման պահանջի կատարման վավերացումը՝ 2021 թվականին[9]:

---

[4] https://eiti.org/document/armenia-validation-2019

[5] https://www.eiti.am/en/annual-reports/2018/

[6]https://www.eiti.am/hy/%D5%86%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80/2020/03/26/beneficial-owners-data-subject-to-publication/83/
https://eiti.org/board-decision/2020-39?fbclid=IwAR2vEI_YrpZexFLFouZSdMQklHbr6qOIMuXQK0LNKkt9I3z6hjqmgD_YmZQ

[7]https://www.eiti.am/hy/%D5%86%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80/2020/07/16/eiti-validation-armenia-arm/88/

[8] 2021թ. հունիսի դրությամբ:

[9] Սույն հաշվետվությունը կազմելու՝ 2021թ. հունիսի դրությամբ ԱՃԹՆ-ի միջազգային խորհուրդը ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի 2.5-րդ՝ իրական սեփականատերերի բացահայտման պահանջի մասով Հայաստանի 1-ին փուլի վավերացման արդյունքներով

Վավերացման արդյունքները գնահատելիս ԱՃԹՆ-ի միջազգային Խորհուրդը իր գոհունակությունն է հայտնել ՀՀ կառավարության և ԲՇԽ-ի՝ ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի ներդրման գործում օրինակելի առաջընթացի և ազգային կարևորության խնդիրներ քննարկելու, ԱՃԹՆ-ի շրջանակը ընդլայնելու ուղղությամբ երկրի իրականացրած ջանքերի համար: Խորհուրդը նշել է, որ ԱՃԹՆ-ի գործընթացը հստակորեն ամրագրված է Հայաստանում հանքարդյունաբերության ոլորտի թափանցիկության և բարեփոխումների օրակարգում: Ավելին, ԱՃԹՆ-ն նպաստել է երկրում երկխոսության նոր մշակույթի ձևավորմանը՝ մասնակցելով հանքարդյունաբերության ոլորտի բարեփոխումներին և խրախուսելով տարբեր խմբակցությունների միջև համագործակցությունը:

ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության Հայաստանի վավերացման նախնական գնահատականի զեկույցում[10] ներկայացված են ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի յուրաքանչյուր պահանջի գծով Հայաստանի կատարողականի ամրապնդման համար ռազմավարական առաջարկություններ, որոնք ընդունելի են Հայաստանի ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ի կողմից և հաշվի կառնվեն առաջիկա տարիներին ԱՃԹՆ-ի իրականացման աշխատանքներում:

ԱՃԹՆ-ի երկրորդ՝ 2018թ.-ի ազգային զեկույցի հրապարակումը և Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2-րդ տարեկան համաժողովը

Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2018 թվականը ներկայացնող ազգային զեկույցի կազմումը իրականացվեց Համաշխարհային բանկի «Աջակցություն Հայաստանի ԱՃԹՆ-ին» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակում: Երկրորդ ազգային զեկույցը՝ առաջինի պես, կազմեց «Էրնսթ ընդ Յանգ» (EY) աուդիտորական ընկերությունը, որը զեկույցի կազմման աշխատանքները սկսել էր 2019թ. վերջում:

Զեկույցի հիմնական մասի մշակման աշխատանքները համընկան երկրում COVID-19 համաճարակով պայմանավորված արտակարգ դրության ռեժիմ սահմանելու հետ, որն ինքնաբերաբար առաջացրեց նոր, ոչ այնքան հարմարավետ աշխատանքային պայմաններ: Այդ հանգամանքով պայմանավորված՝ «Էրնսթ ընդ Յանգ» ընկերությունը ստիպված եղավ խնդրել երկարաձգել կնքված պայմանագրի կատարման ժամկետը: Զեկույցը պատրաստելու պայմանագրի, ինչպես նաև դրա պաշտոնական ներկայացման ժամկետը երկարաձգվեց մինչև 2020թ.-ի 3-րդ եռամսյակ:

համաձայնեց, որ Հայաստանը գրանցել է ամենաբարձր՝ «բավարարող առաջընթաց» https://www.eiti.am/hy/%D5%86%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80/2021/06/10/armenia-eiti-satisfactory-progress-in-beneficial-ownership-disclosures/106/ https://eiti.org/board-decision/2021-32

[10] անգլերեն https://eiti.org/system/files/documents/armenia_validation_2019_initial_assessment_march_2020.pdf , հայերեն https://eiti.org/system/files/documents/arm_armenia_validation_2019_initial_assessment_march_2020.pdf

2020թ.-ի հունիսի վերջում EY ընկերության կողմից ԱՃԹՆ-ի ազգային քարտուղարություն ներկայացվեց Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2-րդ՝ 2018 հաշվետու տարվա զեկույցի նախագիծը, որը տրամադրվեց ԲՇԽ-ի անդամներին, լիազոր պետական մարմիններին, ինչպես նաև ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարությանը՝ վերջնական կարծիքի համար: 2020թ. սեպտեմբերի 11-ին Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի Բազմաշահառու խումբը հաստատեց Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2018թ.-ի ազգային զեկույցը[11]:

2020թ. սեպտեմբերի 14-ին կայացավ Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի ազգային զեկույցի ներկայացման առցանց համաժողովը[12] ՀՀ կառավարության, հանքարդյունահանող կազմակերպությունների, քաղաքացիական հասարակության, Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության (ԱՃԹՆ) միջազգային քարտուղարության, միջազգային գործընկեր կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

Համաժողովի մասնակիցներին ողջունեց ՀՀ փոխվարչապետ, ԲՇԽ-ի նախագահ Տիգրան Ավինյանը, որն իր խոսքում ընդգծեց, թե ՀՀ կառավարությունը և ԲՇԽ-ն շարունակելու են իրենց ջանքերը՝ ձեռք բերված հաջողությունները պահպանելու և նախաձեռնության հետագա ազդեցությունը մեծացնելու ուղղությամբ:

Հայաստանյան ԱՃԹՆ-ի գործընթացների դինամիկայի, ձեռք բերված հաջողությունների և հետագա համագործակցության վերաբերյալ ելույթներ ունեցան ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության տնօրեն Մարկ Ռոբինսոնը, Համաշխարհային բանկի հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն Սիլվի Բոսուտրոն, ԱՄՆ ՄԶԳ-ի հայաստանյան առաքելության տնօրեն Դեբորա Գրիզերը: Այնուհետ, EY ընկերության մասնագետները համառոտ ներկայացրեցին ԱՃԹՆ-ի 2019թ. ստանդարտի պահանջներին համապատասխան մշակված զեկույցը, Հայաստանի մետաղական հանքարդյունահանման ոլորտի նկարագիրը, զեկույցի արդյունքները և առաջարկությունները: ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության երկրի համակարգող Օլեսիա Տոլոչկոն ներկայացրեց Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի վավերացման գնահատականը և ԱՃԹՆ-ի առաջիկա առաջնահերթությունները: Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի քարտուղարության ղեկավար Լուսինե Թովմասյանը ներկայացրեց, թե քաղաքացիներն ինչ տեղեկատվություն կարող են գտնել ԱՃԹՆ-ի հայաստանյան և պետական մարմինների պաշտոնական կայքերում:

Համաժողովի ավարտին Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի բազմաշահառու խմբի և այլ բանախոսների մասնակցությամբ տեղի ունեցավ ԱՃԹՆ-ի և հանքարդյունաբերության ոլորտի վերաբերյալ քննարկում, որին մասնակցեցին Համաշխարհային Բանկի հանքարդյունաբերության հարցերով գլխավոր մասնագետ Կիրստեն Հունդը, OpenOwnership իրական սեփականատերերի գլոբալ ռեգիստրի ներկայացուցիչներ Փիթեր Լոուն և Քեյդի Արմսթրոնգը, ԱՃԹՆ-ի բազմաշահառու խմբի կառավարության խմբակցությունից՝

[11] https://www.eiti.am/hy/annual-reports/2020
[12] https://www.eiti.am/hy/2-online-conference-arm

Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի տեղակալ Լիլիա Շուշանյանը, Պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի տեղակալ Արթուր Մանուկյանը, քաղաքացիական հասարակության խմբակցությունից՝ «ԷկոԼուր» տեղեկատվական ՀԿ-ի փորձագետ Վիկտորյա Բուռնազյանը:

Լայն հանրության համար Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2018թ. ազգային զեկույցի հայերեն և անգլերեն[13] տարբերակները, զեկույցի սեղմագիրը հասանելի են Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի պաշտոնական կայքում[14]: Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2018թ. զեկույցը հրապարակվել է նաև ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության կայքում[15]:

Ցանկացած շահառուի համար Հայաստանի մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտի 2018 թվականի թվային տվյալները և ընդերքօգտագործող ընկերությունների և պետական մարմինների կողմից ներկայացված հրապարակային հաշվետվությունները հասանելի են reports.eiti.am առցանց հաշվետվությունների հարթակում: Այդ հարթակում հասանելի են նաև 2019թ.-ի ԱՃԹՆ-ի հաշվետվությունները, որոնք 2020թ.-ին ներկայացրել են պետական հաշվետու մարմինները (ՇՄՆ, ՏԿԵՆ, ՊԵԿ)՝ յուրաքանչյուրը թվով 26-ական, և ընդերքօգտագործող ընկերությունները՝ թվով 24 հատ:

Իրական սեփականատերերի բացահայտում

Դեռևս 2017թ.-ից սկսված իրական սեփականատերերի բացահայտմանն ուղղված իրավաստեղծ գործընթացը շարունակվեց նաև 2020թ.-ին:

ՀՀ արդարադատության նախարարի 2020 թվականի փետրվարի 5-ի «Իրական սեփականատերերի վերաբերյալ հայտարարագրի ձևը, լրացման և ներկայացման կարգը հաստատելու մասին» N 36 հրամանը[16], ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 26.03.2020թ.-ին ընդունած «Իրական սեփականատերերի վերաբերյալ հայտարարագրում ներառված՝ հրապարակման (տրամադրման) ենթակա տվյալների ցանկը սահմանելու մասին» որոշումը[17] հանդիսացան իրական սեփականատերերի բացահայտման ներկա փուլի այն որոշիչ իրավական ակտերը, որոնք հնարավոր դարձրեցին իրական սեփականատերերի մասին

[13] https://www.eiti.am/en/annual-reports/2020/
[14] https://www.eiti.am/hy/annual-reports/2020
[15] https://eiti.org/armenia
[16] https://www.eiti.am/hy/%D5%86%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80/2020/02/11/BO-register/81/
[17] https://www.eiti.am/hy/%D5%86%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80/2020/03/26/beneficial-owners-data-subject-to-publication/83/

սահմանված տեղեկատվությունը պարունակող հայտարարագրերի հրապարակումը և լայն հանրության համար դրանց բացահայտումը:

Նշված իրավական ակտերի ընդունումից հետո, համաձայն «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների և անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» օրենքի, իրական սեփականատիրոջ բացահայտման պարտականություն ունեցող իրավաբանական անձինք՝ մետաղական օգտակար հանածոյի արդյունահանման և մետաղական օգտակար հանածոյի արդյունահանման նպատակով երկրաբանական ուսումնասիրության իրավունք ունեցող կազմակերպությունները, ՀՀ Արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստր են ներկայացրել իրենց կազմակերպության իրական սեփականատերերի (ԻՍ) վերաբերյալ հայտարարագրերը:

Մինչ իրական սեփականատերերի հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգի գործարկումը՝ որոշում կայացվեց ռեգիստրի www.e-register.am կայքում հանրության համար անվճար հասանելիությամբ հրապարակել դրանց լուսածրված (սկանավորված) PDF ձևաչափի տարբերակը՝ հաշվի առնելով հայտարարագրերում առկա անձը հաստատող փաստաթղթի, հանրային ծառայության համարանիշի, հաշվառման և բնակության հասցեի տվյալների հրապարակման վերաբերյալ օրենքով սահմանված սահմանափակումները:

2020թ. փետրվարի 20-ից ներկայացված ԻՍ-ի վերաբերյալ հայտարարագրերը հանրության համար հասանելի են[18] www.e-register.am կայքում:

Մինչև ընկերությունների կողմից հայտարարագրերի ներկայացումը իրականացվել է ԻՍ հայտարարագրերի լրացման և ներկայացման վերաբերյալ շարունակական ուսուցում: Այդ առումով կարևոր էր ԻՍ հայտարարագիր ներկայացնելու պարտավորություն ունեցող մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների ներկայացուցիչների հետ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունում 2020թ.-ի հունվարի 29-ին կայացած հանդիպումը[19], որի ընթացքում վերջիններիս մանրամասն ներկայացվեցին ԻՍ հայտարարագրի ներկայացման կարգը, ժամանակացույցը, պահանջվող տեղեկությունների շրջանակը, հայտարարագրի լրացման ձևը, ինչպես նաև պարզաբանվեցին բոլոր ծագող հարցերը:

Հանդիպումից հետո, ողջ տարվա ընթացքում ընկերությունները, ըստ անհրաժեշտության, Արդարատության նախարարության, պետական ռեգիստրի գործակալության, ԱՃԹՆ-ի ազգային քարտուղարության, ինչպես նաև ՏԿԵՆ-ի կողմից պարբերաբար ստացել են անհրաժեշտ խորհրդատվություն՝ հայտարարագրերի լրացման ձևի և ներկայացման կարգի վերաբերյալ:

---

[18] https://www.eiti.am/hy/%D4%BB%D5%8D-%D5%B0%D5%A1%D5%B5%D5%BF%D5%A1%D6%80%D5%A1%D6%80%D5%A1%D5%A3%D5%A5%D6%80/?tab=88

[19] http://mtad.am/hy/news/item/2020/01/29/mtad29.01/

2020թ.-ի ընթացքում ԻՍ-ի վերաբերյալ հայտարարագրերի թղթային տարբերակով ներկայացմանը զուգահեռ ընթացել են ԻՍ-ների հայտարարագրման էլեկտրոնային հարթակի և ԻՍ տվյալների ռեգիստրի ծրագրային ապահովման ստեղծման աշխատանքները, որոնք հետաձգվել էին 2019թ.-ին ԲՇԽ-ի կողմից համապատասխան տեխնիկական առաջադրանքի հաստատումը երկարաձգելու, և, դրա հետևանքով, ծառայության գնման գործընթացը դանդաղելու պատճառով: Արդյունքում, հանրային ռեգիստրի ծրագրային ապահովման համար ծառայությունների գնման գործընթացը կայացավ 2020թ.-ի առաջին եռամսյակում: Գնման մրցույթում հաղթող ճանաչվեց VXSoft ընկերությունը, որի հետ 2020 թվականի մայիսի 12-ին կնքվեց պայմանագիր և մեկնարկեցին ԻՍ-ի ռեգիստրի ծրագրային ապահովման ստեղծման աշխատանքները: Այդ աշխատանքները նույնպես իրականացվեցին Համաշխարհային բանկի «Աջակցություն Հայաստանի ԱՃՐԹՆ-ին» դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակում:

Ռեգիստրի ծրագրային ապահովման ստեղծման աշխատանքներին զգալիորեն նպաստել են դրա մշակման ընթացքում պատվիրատուի՝ ԱՃՐԹՆ-ի հայաստանյան քարտուղարության, Արդարադատության նախարարության և ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խմբի, VXSoft ընկերության և OpenOwnership գլոբալ ռեգիստրի պատասխանատուների ակտիվ համագործակցությունը, շարունակական տեսազանգերը, որոնց ընթացքում քննարկվել են ԻՍ ռեգիստրի ծրագրային ապահովման մի շարք տեխնիկական հարցեր՝ կապված առցանց հայտարարագրերի կառուցվածքի, տվյալների ստուգման, ԻՍ հայտարարագրերի ներկայացման և հրապարակման գործընթացների, տվյալների դաշտերի նույնականացման, բաց ձևաչափերով տվյալների հասանելիության, իրական սեփականության շղթաների գրաֆիկական ներկայացման լուծումների և այլնի հետ:

VXSoft ընկերությունը 2020թ. դեկտեմբեր ամսին ավարտին հասցրեց ԻՍ առցանց ռեգիստրի մշակման աշխատանքները: 2020թ. դեկտեմբերի սկզբին կայացավ իրական սեփականատերերի բացահայտման հանրային ռեգիստրի երկօրյա հեռահար ներկայացում-ուսուցումը, որին մասնակցեցին VXSoft ընկերությունը, Հայաստանի ԱՃՐԹՆ-ի ԲՇԽ–ի անդամներ, հայաստանյան քարտուղարության աշխատակիցները, լիազոր պետական մարմինների և ընդերքօգտագործող ընկերությունների ներկայացուցիչները: Ուսուցման ընթացքում մասնակիցները կատարեցին էլեկտրոնային հարթակի ինքնուրույն թեսթավորում, գնահատեցին դրա աշխատանքի սկզբունքները և արձանագրեցին առկա խնդիրներն ու իրենց առաջարկությունները, որոնք քննարկվեցին ուսուցման երկրորդ օրը:

Արձանագրված տեխնիկական հարցերը VXSoft ընկերության մասնագետների կողմից շտկվել են մինչև հանրային ռեգիստրի պաշտոնական գործարկումը՝ 2021թ. փետրվարը: 2021թ.-ին ռեգիստրի պաշտոնական գործարկումից հետո կկայանա դրա հանրային ներկայացումը:

ԻՍ-ի բացահայտման ողջ գործընթացում առանձնակի գնահատականի է արժանի համագործակցությունը OpenOwnership գլոբալ ռեգիստրի պատասխանատուների հետ, որը

շարունակվել է նաև ողջ 2020 թվականի ընթացքում: 2020 թվականի մարտի 2-4-ը աշխատանքային այցով Հայաստանում գտնվող OpenOwnership կազմակերպության Հայաստանի ծրագրի կառավարիչ Փիթեր Լոուն հանդիպումներ ունեցավ ԱՃԹՆ-ի ազգային քարտուղարություն, Արդարադատության նախարարության, իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության ներկայացուցիչների հետ, քննարկվեցին իրական սեփականատերերի մասին տվյալների համապատասխանության, հայտարարագրի բովանդակության, կառուցվածքի, ծրագրային լուծումների, միջազգային ռեգիստրների հետ փոխգործելության հետ կապված հարցեր:

OpenOwnership կազմակերպությունը օգոստոսին հրապարակեց Հայաստանի Հանրապետությունում իրական սեփականատերերի բացահայտման գործընթացի վերլուծական զեկույցը[20], որում ներկայացված էր Հայաստանի առաջընթացը իրական սեփականատերերի բացահայտման գործում և ներկայացված էին մի շարք տեխնիկական առաջարկություններ, որոնք օգտակար էին առցանց ռեգիստրի մշակման ժամանակ բաց տվյալների ստանդարտի, հավաքագրվող տվյալների ավտոմատ ստուգման և հավաստիացման մեխանիզմների կիրառման համար: Ուսումնասիրության հրապարակման անդրադարձ-հոդվածում[21] նշվում էր, որ Հայաստանում իրական սեփականատերերի բացահայտման առաջխաղացումն ընթանում է գովելի և արագ տեմպով, որը պայմանավորված է հետևյալ գործոններով՝

- ✓ կառավարության որդեգրած հակակոռուպցիոն օրակարգով, որի ներքո առանձնակի կարևորվել է հանքարդյունաբերության ոլորտի սեփականության թափանցիկության հարցը,
- ✓ հանքարդյունաբերության ոլորտի նկատմամբ հասարակական կազմակերպությունների, այդ թվում, բնապահպանների ընդգծված ուշադրությամբ և իրականացված վերլուծական բացահայտումներով,
- ✓ ընդերքօգտագործող ընկերությունների՝ ԻՍ-ին վերաբերվող պահանջվող տեղեկատվությունը բացահայտելու պատրաստակամությամբ:

OpenOwnership իրական սեփականատերերի գլոբալ ռեգիստրի ներկայացուցիչներ Փիթեր Լոուն և Քեյդի Արմսթրոնգը ելույթ ունեցան նաև Հայաստանի 2-րդ ԱՃԹՆ-ի զեկույցի ներկայացման առցանց համաժողովին և ներկայացրեցին իրականացվող աշխատանքները[22], կազմակերպության կողմից հրապարակված վերլուծական ուսումնասիրությունը, ինչպես նաև Հայաստանի առաջընթացը բաց տվյալների ստանդարտին համապատասխանող ԻՍ առցանց ռեգիստր մշակելու գործում:

---

[20] https://www.openownership.org/uploads/armenia-scoping-report.pdf
[21] https://www.openownership.org/blogs/armenia-breaks-new-ground-with-extractives-disclosures/?fbclid=IwAR2wMmeVWEVIBinAwsFguVq00PTqFGWfX5NptdYX_ixBpzbvGRJZILXLhkc
[22] https://www.eiti.am/hy/2-online-conference-arm/part-12-openownership-arm/44/

ԻՍ հայտարարագիր ներկայացնելու պարտավորություն ունեցող մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների կողմից ԻՍ հայտարարագրերի ներկայացման 2020թ.-ի առաջին փորձը տարվա ընթացքում ուսումնասիրվում էր տարբեր շահառուների կողմից, վեր հանվում գործընթացի իրավական և ընթացակարգային թույլ կողմերը, մշակվում առաջարկություններ՝ դրանք վերացնելու համար: Այդ ենթատեքստում, հունիսի 5-ին ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ի քաղաքացիական հասարակության խմբակցության կողմից ներկայացվեց հայտարարություն[23], որտեղ ներկայացված էին խմբակցության առաջարկություններն իրական սեփականատերերի թափանցիկության ապահովմանն առնչվող խնդիրների լուծման ուղղությամբ:

Վերը նշված ընդհանուր դիտարկումների հիման վրա, ինչպես նաև Հայաստանի Բաց կառավարման գործընկերության (ԲԿԳ/OGP) 4-րդ գործողությունների ծրագրի[24] հանձնառության կատարման շրջանակում ՀՀ արդարադատության նախարարությունը նախաձեռնեց պետական ռեգիստրում իրավաբանական անձանց իրական շահառուների (սեփականատերերի) բացահայտման համակարգի օրենսդրական բարեփոխումների գործընթաց՝ դրանում ներգրավելով նաև ՀՀ Կենտրոնական բանկի, ինչպես նաև Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի քարտուղարության պատասխանատուներին: Այդ նախաձեռնությամբ ՀՀ կառավարությունն առաջարկում է ընդլայնել Հայաստանում իրական շահառուների բացահայտման շրջանակը՝ դա դիտարկելով որպես հակակոռուպցիոն միջոցառումների բաղադրիչ: Սահմանված ժամանակացույցով արդեն 2023 թվականի հունվարի 1-ից իրական շահառուների հայտարարագրման պահանջը կկիրառվի բոլոր իրավաբանական անձանց նկատմամբ:

Փաթեթը հանրային, ինչպես նաև ԲՇԽ-ի քննարկմանն է ներկայացվել 2020թ. 4-րդ եռամսյակում: Սպասվում է, որ 2021թ.-ի առաջին կիսամյակում այն հավանության կարժանանա ՀՀ կառավարության կողմից և կընդունվի ԱԺ-ի կողմից[25]:

Առանձնակի հարկավոր է նշել այն հանգամանքը, որ իրական շահառուների բացահայտման այսպիսի ընդլայնման համար հիմք հանդիսացան ԱՃԹՆ-ի գործընթացի ներքո մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտի ընկերությունների իրական սեփականատերերի վերաբերյալ հայտարարագրերի ներդրման փորձառությունը:

Առաջարկվող փոփոխությունները ընդունվելու դեպքում որոշակիորեն կլուծվեն նաև ԱՃԹՆ-ի շահագրգիռ մասնակիցների կողմից արդեն ներկայացված ԻՍ հայտարարագրերի վերլուծությունների արդյունքում արձանագրված որոշակի բացերը և միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխանեցնելու խնդիրները:

---

[23] https://transparency.am/files/publications/1592292171-0-852077.pdf?v=4%D6%89&fbclid=IwAR1b-V4-gAHejbCpsx0GsboyosMPTKB4czL98qfsb2SwqKI176yzterb7Go

[24] https://www.ogp.am/u_files/file/OGP_AP_2018_2020_ARM.pdf

[25] Սույն հաշվետվությունը կազմելու՝ 2021թ. հունիսի դրությամբ օրենքների փաթեթը ընդունվել է ԱԺ-ի կողմից https://www.eiti.am/hy/Նորություններ/2021/06/23/Ով-է-իրական-շահառուն/108/

Իրազեկվածության միջոցառումներ

Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի պաշտոնական www.eiti.am կայքը 2020թ.-ի ընթացքում նույնպես շարունակել է հանդիսանալ որպես տեղեկատվության տարածման հիմնական հարթակ: Տարվա ընթացքում պարբերաբար թարմացվել ու համալրվել է կայքի բաժինների բովանդակությունը, բաց տվյալների կանոններով հրապարակվել և հանրությանը հասանելի են դարձել ԱՃԹՆ-ի վերաբերյալ իրավական ակտերը, փաստաթղթերը, տեղեկություններն ու նորությունները: Օտարալեզու օգտվողների համար կայքի կարևոր տեղեկատվությունը մշտապես ներկայացվել է նաև անգլերեն լեզվով:

Ինչպես նշվել է վերևում, ԱՃԹՆ-ի կայքում տեղադրվել են Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2-րդ ազգային զեկույցը, զեկույցի սեղմագիրը[26], 2018 թվականի հաստատված ԱՃԹՆ-ի հրապարակային հաշվետվությունները և Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի ազգային զեկույցի ներկայացման առցանց համաժողովի տեսաձայնագրությունը[27]:

Բացի դրանից, շարունակաբար թարմացվել են Facebook[28] YouTube[29] և Twitter[30] ցանցերում Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի էջերը, որոնցում հրապարակվել է ԱՃԹՆ-ի ներդրման և ոլորտի վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ ապահովելով դրա հասանելիությունը լայն հանրության համար:

Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի արդյունքների ու միջոցառումների վերաբերյալ հաղորդագրություններ են տեղադրվել ՀՀ փոխվարչապետ, Հայաստանի ԲՇԽ-ի նախագահ Տիգրան Ավինյանի սոցիալական ցանցերի պաշտոնական էջերում: Հայաստանում գործող լրատվամիջոցներին է տրամադրվել Հայաստանի վավերացման գնահատականի և Հայաստանի 2-րդ ԱՃԹՆ-ի զեկույցի ներկայացման առցանց համաժողովի վերաբերյալ մամլո հաղորդագրություններ, որոնց արդյունքում ապահովվել է դրանց լայն լուսաբանումը:

Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի քարտուղարության ղեկավար Լուսինե Թովմասյանի՝ Հայաստանում գործող Մեդիամաքս լրատվական գործակալությանը տրամադրված հարցազրույցի միջոցով հանրային լայն լսարանի համար լուսաբանվել են իրական սեփականատերերի բացահայտման հարթակի ստեղծման անհրաժեշտությունը, դրա գործառույթները, հարթակի գործարկման արդյունքում լուծվող խնդիրները, հարթակից օգտվելու ձևը, շահառուները և այլն[31]:

---

[26] https://www.eiti.am/hy/annual-reports/2018/
[27] https://www.eiti.am./hy/2-online-conference-arm
[28] https://www.facebook.com/EITIArmenia/
[29] https://www.youtube.com/channel/UCx_9yOLmQCj_rwy2wYgRh6A
[30] https://twitter.com/EITI_Armenia
[31] https://mediamax.am/am/news/digitization/41415/

«Հանքարդյունաբերության ոլորտում թափանցիկ և հաշվետու կառավարման խթանում» ԱՄՆ ՄԶԳ դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակում տպագրվել է ԱՃԹՆ-ի 2019թ. ստանդարտի հայերեն լեզվով գրքույկը:

COVID-19 համավարակով պայմանավորված՝ հաշվետու ժամանակահատվածում իրազեկման այլ հանդիպում-միջոցառումներ չեն կայացել: Շահառուների հետ տարվող հիմնական աշխատանքն իրականացվել է առցանց տարբերակով:

Կարողությունների զարգացման միջոցառումներ

Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության կողմից իրականացվող «Աջակցություն գլոբալ Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության իրականացմանը Հայաստանում, Վրաստանում և Ուկրաինայում» ծրագրի շրջանակում մարտի 6-8-ը Դիլիջանում անցկացվել է «Հայաստանի հանքարդյունաբերության ոլորտի ֆիսկալ ռեժիմը և ֆինանսական հոսքերի թափանցիկության ԱՃԹՆ-ի պահանջները» խորագրով դասընթաց:[32] Դասընթացը վարել են «Զեթ Քոնսալթինգ» ՓԲԸ և «Ավենյու Քոնսալթինգ Գրուպ» խորհրդատվական ընկերությունների խորհրդատուները: Դասընթացին մասնակցել են ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի, Պետական եկամուտների կոմիտեի, Շրջակա միջավայրի նախարարության, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության, Ֆինանսների նախարարության, Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի, Համաշխարհային բանկի, Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի ԲՇԽ-ի և քարտուղարության ներկայացուցիչներ:

Քաղաքացիական հասարակության խմբակցության կողմից իրականացված միջոցառումներ

2020 թվականին ԱՄՆ ՄԶԳ «Հանքարդյունաբերության ոլորտում թափանցիկ և հաշվետու կառավարման խթանում» ծրագրի շրջանակում «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից՝ գործընկերների հետ աշխատանքի արդյունքում իրականացվել են հանքարդյունաբերության և ԱՃԹՆ-ի գործընթացի վերաբերյալ իրազեկման աշխատանքներ:

1. Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Պատասխանատու հանքարդյունաբերության կենտրոնը մշակել է հեռավար ուսուցման առցանց

[32]https://www.eiti.am/hy/%D5%86%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80/2020/03/09/eiti-fiscal-regime-training-6-8-march-2020/82/

հարթակ,[33] որն անդրադառնում է ԱՃԹՆ ստանդարտին, հիմնական պահանջներին, հասկացություններին և ընթացակարգերին, ԱՃԹՆ բազմաշահառու խմբի (ԲՇԽ) գործառույթներին, պատասխանատու հանքարդյունաբերության հիմնական սկզբունքներին և ԱՃԹՆ վերաբերյալ մեդիա հաղորդակցության առանձնահատկություններին:

2. 2020 թվականի ընթացքում պատրաստել է 10 տեսանյութերից պատրաստված տեսաշար[34]՝ ԱՃԹՆ-ին առնչվող հարցերի շուրջ, որոնց շուրջ կազմակերպել է 5 առցանց սեմինար:
3. Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Պատասխանատու հանքարդյունաբերության կենտրոնը ձեռնարկել է հանքարդյունաբերության ոլորտի քաղաքականության երկխոսության գործընթաց և քննարկման ամփոփ փաստաթղթերի մշակում, որոնք վերաբերում են հանքարդյունաբերության ոլորտում աշխատանքային պայմաններին և աշխատանքային անվտանգությանը, ազդակիր համայնքների դիմակայունությանը աղետների նկատմամբ, հանքարդյունաբերության բացասական ժառանգության մեղմման հարցերին և ոլորտի պատասխանատվությանը շրջակա միջավայրի և հանրային առողջության առումով:[35]
4. Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Պատասխանատու հանքարդյունաբերության կենտրոնը 2020 թվականի ընթացքում ձեռնարկել է հանքարդյունաբերության բնապահպանական և սոցիալական մոնիտորինգի ձեռնարկ՝ միտված երիտասարդների ուսուցանմանը և վերջիններիս ներգրավմանը հանքարդյունաբերության վերահսկման գործընթացներում:[36]
5. Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Պատասխանատու հանքարդյունաբերության կենտրոնը ձեռնարկել է հանքարդյունաբերության վերաբերյալ տեղեկատվական առցանց հարթակ՝ նպաստելու տեղեկատվության տարածմանը, ինչպես նաև՝ հետազոտական աշխատանքների իրականացմանը:[37]
6. «Էկոլուր» տեղեկատվական ՀԿ-ն հաշվետու տարվա ընթացքում ուսումնասիրել է 5 չաշխատող հանքարդյունաբերական ընկերությունների պայմանագրային պարտավորությունները, դրանց չկատարման պատճառները և պատասխանատվության հետ կապված հարցերը: Արդյունքում կազմվել և հրապարակվել են «Սագամար» ՓԲԸ-ի[38], «Մուլտի գրուպ կոնցեռն» ՍՊԸ-ի[39],

[33] https://crm.aua.am/hy/elearning/eiti/
[34] https://www.youtube.com/playlist?list=PLcNfo5oEeefkG2hh3HFc9iV9KDnyLka35
[35] Փաստաթղթերը հրապարակվել են 2021 թ.-ին: Տես՝ https://crm.aua.am/hy/mpdpy/mining-policy-dialog-process
[36] Նախատեսվում է հրապարակել մինչև 2021 թ. սեպտեմբեր:
[37] Նախատեսվում է հրապարակել մինչև 2021 թ. սեպտեմբեր:
[38] https://www.ecolur.org/files/uploads/sagamarreportfinal.pdf
[39] https://www.ecolur.org/files/uploads/mghartreportfinal.pdf

«Բակտեկ էկո» ՍՊԸ-ի[40], «Ասսաթ» ՍՊԸ-ի[41], «Մոլիբդենի աշխարհ» ՍՊԸ-ի[42] գործունեության վերաբերյալ հաշվետվությունները:[43]

7. «Էկոլուր» տեղեկատվական ՀԿ-ն 2020 թվականի ընթացքում իրականացրել է իրազեկման 12 հանդիպում Լոռու, Սյունիքի և Կոտայքի մարզերի մի շարք ազդակիր համայնքներում: Մասնավորապես՝ 12 համայնքներում տեղի ունեցած հանդիպումներին մասնակցել է 61 շահառու՝ տեղացի բնակիչներ, ՏԻՄ ներկայացուցիչներ և այլք, ովքեր իրազեկվել են իրենց համայնքերում գործող հանքարդյունաբերական ընկերությունների, նրանց կողմից ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների, ինչպես նաև ԱՃԹՆ ստանդարտի, ընթացակարգերի և օրենսդրական դաշտի վերաբերյալ: Անցկացվել են հարցազրույցներ ՏԻՄ-երում և բնակչության, քաղաքացիական հասարակության շրջանում՝ պարզելու ընդերքօգտագործողների գործունեության հետևանքները տվյալ բնակավայրի սոցիալ-տնտեսական, բնապահպանական վիճակի վրա, ինչպես նաև դրանցում ներառված համայնքի զարգացման ծրագրերի վերաբերյալ: Այցերի ժամանակ համայնքապետարաններին տրամադրվել է «ԱՃԹՆ-ի ստանդարտ 2019 թվական» հրապարակումը:
8. 2020 թվականի հուլիսի 2-ին հրապարակվել է հանքարդյունաբերության ոլորտում հետաքննական լրագրողական նյութեր պատրաստելու հրավեր[44]: Լրագրողների կողմից ներկայացված 15 հայտերից գնահատման հանձնաժողովի կողմից ընտրվել է 6-ը: Հաղթող լրագրողները 2020 թվականի ընթացքում ուսումնասիրել են հանքարդյունաբերության հետ կապված խնդիրները Սյունիքի, Արմավիրի, Արարատի, Լոռու և Գեղարքունիքի մարզերում:[45]
9. Ծրագրի շրջանակում «Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ-ն 2020 թվականին թողարկել է 1 հետաքննական հոդված[46], 3 տեսապատում[47] (photo stories) և 12 հոդված, որոնք նպատակ ունեն խթանելու հանքարդյունաբերության ոլորտի թափանցիկությունը և իրական սեփականատերերի բացահայտումը:

[40] https://www.ecolur.org/files/uploads/2020/Transparency Project 2020/arjutreportnew.pdf
[41] https://www.ecolur.org/files/uploads/2020/Transparency%20Project%202020/qaraberdreportfinalnew14062021.pdf
[42] https://www.ecolur.org/files/uploads/2020/Transparency%20Project%202020/dastakertreportnew.pdf
[43] Ծրագրի ամբողջական հաշվետվությունը նախատեսվում է հրապարակել մինչև 2021 թ. սեպտեմբեր:
[44] https://transparency.am/hy/news/view/3100
[45] Հոդվածները հրապարակվել են 2021 թ.-ին: Տես՝ https://transparency.am/hy/news/view/3282
[46] https://hetq.am/hy/article/120975
[47] https://hetq.am/hy/article/120741
[47] https://hetq.am/hy/article/120643
[47] https://hetq.am/hy/article/120197

2. ԱՃԹՆ-ի իրականացումը 2020թ.-ին Հայաստանի Հանրապետությունում հայտարարված արտակարգ և ռազմական դրությունների պայմաններում

Նոր կորոնավիրուսային հիվանդության՝ COVID-19-ի համաշխարհային պանդեմիայի պատճառով 2020 թվականը ողջ աշխարհում, այդ թվում, Հայաստանում բարդ տարի էր՝ տնտեսական գործունեության և սոցիալական կյանքի իմաստով: Այն բնութագրվեց երկրների մեծ մասում տարբեր ոլորտների գործունեության խիստ սահմանափակմամբ, որն աննախադեպ էր: Հայաստանում նունպես նմանատիպ սահմանափակումներ ներմուծվեցին 2020թ.-ի մարտի 16-ին՝ ՀՀ կառավարության կողմից հայտարարված արտակարգ դրությամբ[48]: Հայտարարված արտակարգ դրությունը և դրա առաջ բերած աշխատանքային և կազմակերպչական ոչ հարմարավետ պայմանները որոշակիորեն խաթարեցին նաև ԱՃԹՆ-ի անելիքների ընթացքը: Մասնավորապես, դանդաղեցին 2019 թվականի ԱՃԹՆ-ի երրորդ ազգային զեկույցի նախապատրաստման և հրապարակման, իրական սեփականատերերի բացահայտման առցանց համակարգի մշակման և գործարկման աշխատանքները և այլն, իսկ կարողությունների ստեղծման և իրազեկվածության բարձրացման որոշակի միջոցառումներ ուղղակիորեն հետաձգվեցին:

Իրավիճակն ավելի բարդացավ աշնանը՝ Արցախի դեմ սանձազերծված պատերազմի և Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության նկատմամբ առաջացած սպառնալիքի պատճառով 2020թ.-ի սեպտեմբերի 27-ին երկրում հայտարարված ռազմական դրության[49] հետևանքով: ԲՇԽ-ի կառավարության, արդյունահանող ընկերությունների և քաղաքացիական հասարակության խմբակցությունների անդամները զբաղված էին կամ ներգրավված էին երկրում ծագած բազմաթիվ այլ առաջնահերթություններ ունեցող խնդիրների լուծման գործընթացներում: Այդ ենթատեքստում Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի բազմաշահառու խումբը հոկտեմբերի 28-ին որոշում ընդունեց ԱՃԹՆ-ի տարեկան անդամավճարը չվճարելու վերաբերյալ, գտնելով, որ 5,000 հազ. ՀՀ դրամի չափով անդամավճարի գումարը ավելի նպատակահարմար է ուղղել այլ՝ առավել անհրաժեշտ ծրագրերի ֆինանսավորմանը: Այդ մասին ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարությունը պատշաճ կերպով տեղեկացվեց: Բացի դրանից, ԲՇԽ-ի կառավարության խմբակցության անդամ, ՏԿԵ նախարարի տեղակալ Լիլյա Շուշանյանը նամակ հղեց[50] ԱՃԹՆ-ի միջազգային Խորհրդին, որում նա առաջարկեց դիտարկել Պատասխանատու ներդրումների սկզբունքը՝ որպես տարբեր նախագծերում ներդրումային որոշումների ընդունման պահանջ՝ ընդգծելով,

[48] https://www.e-gov.am/gov-decrees/item/33564/
[49] https://www.e-gov.am/gov-decrees/item/34842/
[50]https://www.eiti.am/hy/%D5%86%D5%B8%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80/2020/10/02/eiti-msg-of-armenia-strongly-condemns-aggression-of-azerbaijan-arm/100/

որ ԱՃԹՆ-ի միջազգային ստանդարտի որդեգրած սկզբունքները պետք է ունենան իրական ազդեցություն:

Այս ամենով հանդերձ, 2020թ.-ի Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի գրանցած հաջողությունները, ինչպես նաև ծրագրային ուղենիշներից անշեղ ընթացքը, վկայում են այն մասին, որ Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի ինստիտուտը կայացել է և ամուր հիմքեր է ստեղծել՝ հետագա խորացման ու զարգացման համար:

3. *Հայաստանում* ԱՃԹՆ-ի ներդրման ընթացքի ուժեղ և թույլ կողմերը

Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի ներդրման ընթացքի ուժեղ և թույլ կողմերը ներկայացվել են նախորդ տարիների տարեկան հաշվետվություններում[51]: Ստորև ներկայացվում են մի շարք ուժեղ և թույլ կողմեր, որոնք առավել բնորոշ են 2020 թվականի համար.

Ուժեղ կողմեր.

- ✓ ՀՀ կառավարության կողմից որդեգրված և շարունակաբար զարգացրած հանձնառությունը՝ ձեռնարկել և հավուր պատշաճի իրականացնել ԱՃԹՆ-ի ներդրմանն ուղղված բոլոր հնարավոր քայլերը,
- ✓ ԱՃԹՆ-ի ներդրմանն ուղղված քայլերի ու գործողությունների ամրագրումը ՀՀ կառավարության 2017-2022թթ. գործողությունների հնգամյա ծրագրում[52], ինչպես նաև հակակոռուպցիոն օրակարգում,
- ✓ ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի պահանջները բավարարելու համար անհրաժեշտ օրենսդրական փոփոխություններ իրականացնելու պետության պատրաստակամությունը,
- ✓ Օրենսդրորեն ամրագրված՝ ԱՃԹՆ-ին հաշվետու համարվող պետական մարմինների և ընկերությունների կողմից ԱՃԹՆ-ի տարեկան հրապարակային հաշվետվությունների ներկայացման կայուն ընթացքը, Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի հաշվետվողականության առցանց համակարգի առկայությունն ու այդ համակարգում հաշվետու միավորների կողմից պահանջվող տեղեկատվության ժամանակին մուտքագրումը, ինչպես նաև այդ ամբողջ տեղեկատվական բազայի հանրային հասանելիությունը,
- ✓ Լիազոր մարմնի կայքում պետության և օգտակար հանածո արդյունահանող ընդերքօգտագործողների միջև կնքված ընդերքօգտագործման պայմանագրերի, դրանց փոփոխությունների ու լրացումների հրապարակումը և դրանց հանրային հասանելիությունը,
- ✓ Ընդերքօգտագործման թույլտվությունների ռեգիստրում բոլոր փոփոխությունների՝ պատշաճ և օրենքով սահմանված ժամկետներում թարմացումը,
- ✓ ՀՀ կառավարության կողմից ԻՍ բացահայտմանն ուղղված իրավաստեղծ նախաձեռնողականությունը, օրենսդրորեն ԻՍ հայտարարագրերի ներկայացման կարգի ամրագրումը,

---

[51] https://www.eiti.am/hy/%D4%B5%D5%BC%D5%A1%D5%B4%D5%BD%D5%B5%D5%A1%D5%AF%D5%A1%D5%B5%D5%AB%D5%B6-%D5%BF%D5%A1%D6%80%D5%A5%D5%AF%D5%A1%D5%B6-%D5%B0%D5%A1%D5%B7%D5%BE%D5%A5%D5%BF%D5%BE%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%B6%D5%A5%D6%80

[52] https://www.gov.am/am/gov-program/

- ✓ 2020թ-ի մարտից ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության www.e-register.am կայքում ընդերքօգտագործողների կողմից ներկայացված ԻՍ հայտարարագրերի հանրային հասանելիությունը,
- ✓ ԻՍ հայտարարագրերի ներկայացման էլեկտրոնային համակարգի ստեղծումը և դրա՝ 2021թ.-ի սկզբին նախատեսվող գործարկումը,
- ✓ ԱՃԹՆ-ի ներքո մետաղական հանքարդյունաբերության ոլորտում ԻՍ հայտարարագրերի ներդրման փորձը որպես այլ ոլորտներում ևս իրական սեփականությունը բացահայտելու պահանջի օրենսդրորեն ամրագրման խթան հանդիսանալը,
- ✓ Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի ներդրման գործընթացի նկատմամբ միջազգային կազմակերպությունների կողմից ցուցաբերված մեծ հետաքրքրությունը և շարունակական աջակցությունը,
- ✓ ԲՇԽ-ի՝ որպես եռակողմ քննարկման հարթակի արդյունավետ աշխատանքի ընթացքը, հարթակի հնարավորությունները՝ շահագրգիռ կողմերին հուզող հարցերի առաջքաշման, ազատ քննարկման և կոնսենսուսային որոշումների կայացման համար:

Թույլ կողմեր.

- ✓ ԲՇԽ-ի կարողությունների ոչ բավարար մակարդակը, որի հետևանքով երբեմն պակասում է ներկայացված հարցերի ուսումնասիրման խորութունը, խնդիրների լուծման ոլորտում առկա միջազգային փորձի ճանաչողությունը, որոշակի մասնագիտական որակավորում պահանջող դիտարկումները,
- ✓ հանքարդյունահող ընկերությունների կողմից պատասխանատու հանքարդյունաբերության գործելաոճի ներդրման փորձի և կամքի պակասը,
- ✓ հանրային նշանակություն ունեցող խնդիրները ճանաչելու, դրանք մասնագիտորեն գնահատելու ոլորտում քաղաքացիական հասարակության ունակությունների ոչ բավարար մակարդակը, ուստի և ԲՇԽ-ի քննարկման ընդլայնված օրակարգ ձևավորելու ցածր կարողությունները,
- ✓ ԱՃԹՆ-ի վերաբերյալ հասարակության անբավարար իրազեկվածությունը, ԱՃԹՆ-ի գործածության ոլորտում լրագրողական հանրության և ընդհանրապես, ՁԼՄ-ների պասիվ ներգրավվածությունը,
- ✓ ԱՃԹՆ-ի գործընթացներում ազդակիր համայնքների պասիվ ներգրավվածությունը, ինչպես նաև դրանց կարողությունների ցածր մակարդակը,
- ✓ ԱՃԹՆ-ի, դրա ստեղծած արդյունքի հանրային դեռևս ոչ էական ազդեցությունը, հանքարդյունաբերության ոլորտում հասարակությանը հուզող խնդիրների քննարկման ժամանակ ԱՃԹՆ հաշվետվողականության շնորհիվ հավաքագրած

տվյալների սակավ գործածությունը, հանրային լուջ բանավեճերում ԱՃԹՆ-ով պայմանավորված արգումենտացիայի բացակայությունը,

- ✓ COVID-19 համավարակով և ռազմական դրությամբ պայմանավորված աշխատանքային ծրագրի մի քանի միջոցառումների ժամանակացույցից շեղումները:

4. ԱՃԹՆ-ի 2020թ. աշխատանքային ծրագրի կատարողականը և ներդրման ծախսերը

Նպատակը	Հ/Հ	Միջոցառում	Արդյունքը	Պատասխանատուն	Ժամկետները	Պլանավոր-ված ծախսը 2019-2020թթ. (ԱՄՆ դոլար)	Ֆինանսավոր-ման աղբյուրը	փաստացի ծախսը 2020թթ.	Փաստացի ֆինանսավոր-ման աղբյուրը	Իրականացման Կարգավիճակը	Նշումներ
Մատչելի և ժամանակին տեղեկատվության ապահովում											
	1	ՀՀ ԱՃԹՆ-ի պաշտոնական կայքի զարգացում	ՀՀ ԱՃԹՆ-ի կայքի կատարելագործ-ված տարբերակ՝ տվյալները բաց տվյալների սկզբունքով, օգտագործողի համար մատչելի եղանակով հասանելի դարձնելու համար գործիքների ապահովմամբ:	ՀՀ ՎԱ/ՀԱՃԹՆ քարտուղարություն, ընտրված կազմակերպություն	2019-2020	տես. միջ. 3	Համաշխար-հային բանկ (ՀԲ)				Աշխատանքները կատարելու անհրաժեշտություն չի առաջացել:

4	Կայքի ընթացիկ սպասարկում		ընտրված կազմակերպություն, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020	Ֆինանսա-վորումը ներառված է 3-րդ միջոցառ-ման ֆինանավոր-ման գումարում	ՀԲ			ընթացիկ	2020 թ. համար ֆինանսավորում չի պահանջվել: Աշխատանքները կատարվել են Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարության կողմից
5	ԱՃԹՆ կայքի համալրում արդիական տեղեկատվու-թյամբ	Կայքում հրապարակված զեկույցներ, հաշվետվություն-ներ, տեսագրություն-ներ, իրավական ակտեր, նորություններ	ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԲՇԽ	2019-2020		ՀՀ պետական բյուջե			ընթացիկ	

6	Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի ներդրման և հանքարդյունա-բերության ոլորտի վերաբերյալ տեղեկատվու-թյան մատչելի լեզվով հրապարակում և տպագրում, սոցիալական գովազդի պատրաստում	տեղեկատվական թերթիկներ, ինֆոգրամներ, ԱՃԹՆ-ի եռամսյակային և տարեկան հաշվետվություն-ներ, ԱՃԹՆ-ի զեկույց, զեկույցի սեղմագիր, տեղեկատվական տեսահոլովակ-ներ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020	49000	ՀԲ, դոնորներ	ֆինանսա-վորումը ներառված է 46-րդ միջոցառ-ման ֆինանա-վորման գումարում	ՀԲ, պետական բյուջե	ընթացիկ	
7	Հանքարդյունա-բերության ոլորտի և ԱՃԹՆ-ի վերաբերյալ հանրային իրազեկում և լուսաբանում սոցիալական ցանցերի միջոցով (YouTube, Twitter, facebook և այլ ցանցեր)	սոցիալական ցանցերում հանքարդյունա-բերության և ԱՃԹՆ-ի վերաբերյալ հրապարակված տեղեկատվու-թյուն	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020					ընթացիկ	
8	Իրազեկվածու-թյան բարձրացման միջոցառումների, շահագրգիռ կողմերի հետ աշխատանքային հանդիպումների իրականացում	Հանդիպումներ (այդ թվում՝ մարզային), հանդիպումներ կրթական հաստատությունն երի հետ, հանդիպումներ լայն խմբակ-ցությունների հետ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020	13200	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե, դոնորներ	10900	GIZ	ընթացիկ	

	10	ԱՃԹՆ-ի 2-րդ զեկույցի պաշտոնական ներկայացում / կոնֆերանս, իրական սեփականա-տերերի բաց-հայտման հանրային ռեգիստրի ներկայացում	ԱՃԹՆ-ի համաժողով	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q3, 2020	Ֆինանսա-վորումը ներառված է 8-րդ միջոցառ-ման ֆինան-սավորման գումարում	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե, դոնորներ	0		կատարված	COVID-19 համավարակով պայմանավորված՝ ԱՃԹՆ-ի 2-րդ զեկույցի պաշտոնական ներկայացում-համաժողովը կայացել է առցանց 2020թ. սեպտեմբերի 14-ին: Իրական սեփականատերերի հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգը հանրությանը ներկայացվել է 2021թ.-ին:
Հաշվետվողականության և հանրային վերահսկողության բարձրացում, կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցում											
Իրական սեփականատերերի բացահայտման հանրային ռեգիստրի ստեղծում և իրական սեփականատերերի մասին տեղեկատվության հանրայնացում											
	13	Իրական սեփականա-տերերի ռեգիստրի և իրական սեփա-կանատերերի բացահայտման գործընթացի, իրավական կարգավորում-ների հանրային իրազեկման միջոցառում	մամուլի ասուլիս	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q3, Q4, 2020	2500	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե				Իրական սեփականատերերի հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգը հանրությանը ներկայացվել է 2021թ. հուլիսի 23-ին կայացած Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի տարեկան համաժողովին:
	15	Իրական սեփականատե-րերի բացահայտ-ման ենթա-օրենսդրական ակտերի մշակում	իրավական ակտերի նախագծեր	Իրական սեփականատերերի բացահայտման միջգերատեսչական ախատանքային խումբ, ՀՀ ԱՆ, ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-	Q2, Q3, Q4, 2019 Q1 2020	տես. միջ. 14	ՀՀ պետական բյուջե			կատարված	

				ԱՃԹՆ քարտուղարություն							
	16	Իրական սեփականատե-րերի բացահայտ-ման ենթա-օրենսդրական ակտերի հաստատում ԲՇԽ-ի կողմից և շրջանառված նախագծերի ներկայացում ՀՀ կառավարություն	իրավական ակտերի նախագծեր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ՀՀ ԱՆ	Q4, 2019 Q1, 2020		ՀՀ պետական բյուջե			կատարված	
	17	Իրական սեփականատե-րերի բացահայտ-ման հանրային ռեգիստրի ստեղծման տեխնիկական առաջադրանքի կազմում և հաստատում	տեխնիկական առաջադրանք,	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ՀՀ ԱՆ	Q3, 2019		ՀՀ պետական բյուջե				
	18	Իրական սեփականատե-րերի բացահայտ-ման հանրային ռեգիստրի ստեղծման համար կազմակեր-պության ընտրություն և հանրային ռեգիստրի ստեղծում	հանրային ռեգիստր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, պետական մարմիններ, ընտրված կազմակերպություն	2019-2020	36000	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե	30200	ՀԲ	կատարված	

	19	Իրական սեփականատե-րերի բացահայտ-ման հայտա-րարագերի լրացման և ներկայացման վերաբերյալ ուսուցում	ուսուցում	ՀՀ ՎԱ/ՀՀ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, համապատասխան պետական մարմիններ, ընտրված կազմակերպություն	Q1, Q2, Q3, Q4, 2020	տես. միջ. 18	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե			կատարված	
	20	Իրական սեփականատե-րերի հայտարա-րագրերի ներկայացում ընկերությունների կողմից	ԻՍ հայտարա-րագրեր	Ընկերություններ, իրավաբանական անձանց գրանցման պետական ռեգիստր	Q1, Q2, Q3, Q4 2020					ընթացիկ	
	21	Իրական սեփականատե-րերի բաց-հայտման հանրային ռեգիստրի և իրական սեփականատե-րերի ներկա-յացման գործընթացի վերլուծություն, թույլ կողմերի վերհանում, իրավական ակտերի նախագծում	քննարկումներ, կարծիքներ, վերլուծություն, իրավական ակտերի նախագծեր	ՀՀ ՎԱ/ՀՀ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, համապատասխան պետական մարմիններ, Իրական սեփականատերերի բացահայտման աշխատանքային խումբ	Q1, Q2, Q3, Q4 2020		դոնորներ			ընթացիկ	

	22	Իրական սեփականատերերի բացահայտման հանրային ռեգիստրի կատարելագործում (ըստ անհրաժեշտության)	Կատարելագործված ռեգիստր	ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, համապատասխան պետական մարմին, ընտրված կազմակերպություն	Q3, Q4, 2020		դոնորներ			ընթացիկ	
Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի թեկնածության/անդամակցության կարգավիճակի ապահովում											
	24	Վավերացման գործընթաց	վավերացում	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարություն, միջազգային վավերացնողներ	Սեպտեմբեր, 2019 - Q3, 2020					կատարված	
	24.1	Անկախ վավերացնողների հաշվետվությամբ ներկայացված ուղղիչ գործողությունների իրականացում	վերլուծություն, ուղղիչ գործողությունների իրականացման վերաբերյալ և բացերը լրացնող տեղեկատվության հրապարակում	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարություն, պետական մարմիններ, անկախ ադմինիստրատոր	Q2, Q3 2020		ՀՀ պետական բյուջե			կատարված	
	24.2	ԱՃԹՆ-ի իրականացման ամրապնդմանն ուղղված առաջարկվող գործողությունների իրականացում (համակարգված բացահայտումներ, կարողությունների հզորացում,	Համապատասխան աշխատանքային խմբի կազմավորում, քննարկումներ, կարծիքներ, վերլուծություն, վավերացման հաշվետվությամբ ներկայացված առաջարկություն-	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարություն, պետական մարմիններ, ԲՇԽ-ի աշխատանքային խումբ, անկախ ադմինիստրատոր	Q2, Q3, Q4 2020		ՀՀ պետական բյուջե				

	հրապարակվող պայմանագրերի շրջանակի ընդլայնում, ԱՃԹՆ-ի իրականացմանը հաշվեքննիչ պալատի ներգրավվում, ԱՃԹՆ-ի իրականացման գործընթացի վերաբերյալ ԱԺ ներկայացուցիչ-ների իրազեկում, վավերացման հաշվետվությամբ և ԱՃԹՆ-ի զեկույցով ներկայացված առաջարկություն ների իրականաց-ման առաջ-ընթացի մասին եռամսյակային տեղեկատվու-թյան ձևաչափի մշակում, պետական մարմինների կողմից սահման-ված ձևաչափով տեղեկատվու-թյան ներկայա-ցում)	ների իրականաց-ման առաջընթա-ցի մասին եռամսյակային տեղեկատվու-թյան ձևաչափ, իրավական ակտերի նախագծեր							ընթացիկ	
25	ԲՇԽ-ի նիստերի անցկացում	ԲՇԽ-ի նիստեր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020						COVID-19 համավարակով պայմանավորված՝ 2020թ. ընթացքում ԲՇԽ-ի նիստեր չեն անցկացվել: ԲՇԽ-ի որոշումները կայացվել են ԲՇԽ-

										ի աշխատակարգով սահմանված կարգով՝ էլեկտրոնային եղանակով:
26	ԲՇԽ-ի աշխատանքային խմբերի հանդիպումների անցկացում	հանդիպումներ	ԲՇԽ-ի աշխատանքային խմբեր, ՀՀ ՎԱ/ՀՀ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020		Պետական բյուջե			ընթացիկ	COVID-19 համավարակով պայմանավորված՝ 2020թ. ընթացքում ԲՇԽ-ի աշխատանքային հանդիպումները անցկացվել են առցանց:
27	ԲՇԽ-ի նոր անդամների ներկայացում և ԲՇԽ-ի կազմի հաստատում	ՀՀ վարչապետի որոշում, ԲՇԽ	ԲՇԽ-ի խմբակցություններ, ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/ՀՀ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q3, Q4 2019 Q2 2020					ընթացիկ	
29	ԱՃԹՆ խորհրդի նիստերին և կոնֆերանսների մասնակցություն	ԱՃԹՆ-ի խորհրդի նիստեր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/ՀՀ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020	27200	ՀԲ, GIZ	710	GIZ	ընթացիկ	COVID-19 համավարակով պայմանավորված՝ 2020թ. մարտից ԱՃԹՆ խորհրդի նիստերը և կոնֆերանսները անցկացվել են առցանց:
31	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2019թ. աշխատանքային ծրագրի կատարողականի մշակում և հաստատում	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2019թ. աշխատանքային ծրագրի կատարողական	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/ՀՀ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q1, Q2 2020					կատարված	

32	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2020թ. աշխատանքային ծրագրի լրամշակում և հաստատում	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2020թ. լրամշակված աշխատանքային ծրագիր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q1, Q2 2020					կատարված	
33	ԱՃԹՆ-ի 2021-2022թթ. աշխատանքային ծրագրի մշակում և հաստատում	ԱՃԹՆ-ի 2021-2022թթ. աշխատանքային ծրագիր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q4, 2020					ընթացիկ	ԱՃԹՆ-ի 2021-2022թթ. աշխատանքային ծրագիրը հաստատվել է 2021թ.
34	Գործընկեր և դոնոր կազմա-կերպությունների հետ համագոր-ծակցություն	Դոնոր կազմակերպությունների հետ հանդիպումներ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020					ընթացիկ	
35	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի քարտուղարու-թյան աշխա-տանքների ընթացք	պետական բյուջեի աշխատանք, հաշվետվությունների կազմում, ծրագրերի իրականացման համակարգում գնումների գործընթացի ապահովում	ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020	72000	ՀՀ պետական բյուջե	33590	Պետական բյուջե, GIZ	ընթացիկ	
37	ՀՀ ԱՃԹՆ-ի 2019 տարեկան հաշվետության կազմում և հաստատում	ՀՀ ԱՃԹՆ-ի 2019 տարեկան հաշվետություն	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q2, 2020					կատարված	
38	ՀՀ ԱՃԹՆ-ի եռամսյակային հաշվետվությունների կազմում և հաստատում	եռամսակային հաշվետվություններ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020					կատարված	

	39	Համագործակ-ցություն ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարու-թյան և այլ ԱՃԹՆ-ի անդամ երկրների հետ	գրություններ, հանդիպումներ, կոնֆերանս զանգեր, միջազգային աշխատանքային խմբերի առցանց հանդիպումներ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	2019-2020					ընթացիկ	
	40	ԱՃԹՆ-ի անդամավճարի վճարում		ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q2, 2019 Q3, 2020	20000	ՀՀ պետական բյուջե			չի կատարվել	ԲՇԽ-ի որոշմամբ՝ ԱՃԹՆ-ի անդամավճարը չի վճարվել
	41	Թարգմանչական աշխատանքներ			2019-2020	6000	ՀԲ, դոնորներ, ՀՀ պետական բյուջե	2000	ընթացիկ	GIZ	Ընթացիկ թարգմանչական աշխատանքները կատարվել են ԱՃԹՆ-ի քարտուղարության կողմից:
ԱՃԹՆ-ի ստանդարտին համապատասխան ԱՃԹՆ-ի զեկույցի կազմում											
	42	ՀՀ կառավարու-թյան 2018թ. հունիսի 8-ի N666 որոշման մեջ փոփոխություն-ների և լրա-ցումների կատարում, նախագծի հաստատում ԲՇԽ-ի կողմից և ներկայացում ՀՀ կառավարություն	ՀՀ կառավարու-թյան որոշում	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q1, Q2, 2019 Q2 2020						2020թ. ՀՀ կառավարության 2018թ. հունիսի 8-ի N666 որոշման մեջ փոփոխությունների և լրացումների կատարելու անհրաժեշտություն չի առաջացել:
	43	ԱՃԹՆ-ի առաջին զեկույցի ներկայացման արդյունքում ստացված առաջարկություն	Հանդիպումներ, առաջարկությունն-ներ, ԲՇԽ-ի նիստ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, այլ շահագրգիռ մարմիններ	Q1, Q2, Q3, Q4 2019 Q1, 2020						

		ների, բաց-հայտված թերու-թյունների և ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարու-թյան կողմից ներկայացված բացերի քննարկում ԲՇԽ-ի կողմից՝ առաջարկություն ների իրա-կանացման մեխանիզմների որոշման և անհամապատաս-խանությունների պատճառների վերացման նպատակով									
	43.1	ԱՃԹՆ-ի երկրորդ զեկույցի ներկայացման արդյունքում ստացված առաջարկություն ների, բաց-հայտված թերությունների և ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարու-թյան կողմից ներկայացված բացերի քննարկում ԲՇԽ-ի կողմից՝ առաջարկություն-ների իրակա-նացման մեխանիզմների որոշման և	հանդիպումներ, առաջարկություն ներ, իրավական ակտերի նախագծեր, ԲՇԽ-ի նիստ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, այլ շահագրգիռ մարմիններ	Q3, Q4 2020					ընթացիկ	

		անհամապատասխանությունների պատճառների վերացման նպատակով									
	46	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2018թ. հաշվետու տարվա զեկույցի մշակում	ԱՃԹՆ-ի զեկույց	Անկախ ադմինիստրատոր, ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q4, 2019-Q3, 2020	85000	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե	82,208.00	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե	Կատարված	
	47	ԱՃԹՆ-ի 2019թ. հաշվետու տարվա զեկույցի և նախնական ուսումնասիրության տեխնիկական առաջադրանքի մշակում և հաստատում	տեխնիկական առաջադրանք	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն,	Q1, Q2 2020		ՀՀ պետական բյուջե			կատարված	
	48	ԱՃԹՆ-ի 2019թ. հաշվետու տարվա զեկույցի և նախնական ուսումնասիրության անկախ ադմինիստրատոր կազմակերպության ընտրություն	ԱՃԹՆ-ի 2019թ. հաշվետու տարվա զեկույցի և նախնական ուսումնասիրության անկախ ադմինիստրատորի մրցույթի անցկացում, զեկույցը կազմող կազմակերպության հետ պայմանագիր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q3, 2020					կատարված	
	49	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2019թ. հաշվետու տարվա զեկույցի և նախնական ուսումնասիրության մշակում	ԱՃԹՆ-ի զեկույց	Անկախ ադմինիստրատոր, ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q3, Q4 2020	100000	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե	17,700.00	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե	ընթացիկ	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի 2019թ. հաշվետու տարվա զեկույցը հրապարակվել է 2021թ. հուլիսին: 2020թ. վճարվել է առաջին փուլի հաշվետվության համար

											պայմանագրով սահմանված գումարը:
Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի շրջանակի ընդլայնում, ՀՀ իրավական դաշտի ուսումնասիրություն իրավական անհամապատասխանությունների և բացերի բացահայտման նպատակով											
	51	Նախնական ուսումնասիրու-թյամբ Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի շրջանակի ընդլայնման հետ կապված իրավական բացերի վերհանում և առաջարկություն ների ներկա-յացում	նախնական ուսումնասիրու-թյուն, իրավական ակտերի նախագծում	ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ընտրված կազմակերպություն, ԲՇԽ-ի աշխատանքային խումբ	Q4 2020	տես միջ. 49	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե				Նախնական ուսումնասիրու-թյունը կազմվել է Հայաստանի 3-րդ ազգային զեկույցի հետ զուգընթաց՝ 2020թ. 4-րդ եռամսյակում և ներկայացվել է ԲՇԽ-ին 2021թ. հուլիսին:
	52	Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի շրջանակի ընդլայնման հետ կապված քննարկումների շահագրգիռ կողմերի հետ (ընկերություններ, պետական մարմինների ներկայացուցիչ-ներ, այլ մասնակիցներ)	հանդիպումներ, քննարկումներ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, պետական մարմին, ընտրված կազմակերպություն, ԲՇԽ-ի աշխատանքային խումբ	Q3, Q4 2020	2000	ՀԲ, ՀՀ պետական բյուջե				
	53	Ուսումնասիրու-թյան և իրավական ակտերի հաստատում ԲՇԽ-ի կողմից	իրավական ակտերի նախագծեր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, համապատասխան պետական մարմիններ	Q4 2020		ՀՀ պետական բյուջե				

Պատասխանատու հանքարդյունաբերության գործելաոճի ներդրում համաձայն ճանապարհային քարտեզի՝ հաշվի առնելով լավագույն միջազգային փորձը											
	54	Պատասխանա-տու հանքար-դյունաբերության գործելաոճի ներդրմանն աջակցության Ճանապարհային քարտեզի գործո-ղությունների իրականացում	Ճանապարհային քարտեզի միջոցառումներ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԲՇԽ-ի աշխատանքային խումբ, պետական մարմիններ	2019-2020		դոնորներ				COVID-19 համավարակով պայմանավորված ԲՇԽ-ի աշխատանքային հանդիպումներ կազմակերպելու դժվարություններից ելնելով՝ «Պատասխանատու հանքարդյունաբե-ության գործելաոճի ներդրման» աշխատանքային խումբը աշխատանքներ չի իրականացրել:
	55	Պատասխանա-տու հանքարդյունա-բերության գործելաոճի ներդրմանն աջակցության աշխատանքային խմբի հանդիպումների անցկացում, առաջարկություն ների ներկայա-ցում, օրենսդրա-կան բարեփոխ-ումների առաջար-կություններ	հանդիպումներ, առաջարկություն ներ, իրավական ակտերի նախագծեր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԲՇԽ-ի աշխատանքային խումբ, պետական մարմիններ	2019-2020						
	56	Հանքարդյունաբե-ության ռազմավարու-թյան մշակմանը մասնակցություն	ԲՇԽ-ի աշխատանքային խմբի հանդի-պումներ, առաջարկություն-ներ, կարծիքներ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԲՇԽ-ի աշխատանքային խումբ, պետական մարմիններ	Q4 2020						

	57	Պատասխանատու հանքարդյունաբերության մշակույթի ներդրման Ճանապարհային քարտեզի լրամշակում	լրամշակված ճանապարհային քարտեզ	աշխատանքային խումբ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն	Q4 2020						
ԱՃԹՆ-ի ԲՇԽ-ի և շահագրգիռ մարմինների կարողությունների հզորացում, ԱՃԹՆ-ի մեյնսթրիմինգ, տվյալների համակարգված բացահայտման խրախուսում											
	58	Հրապարակային հաշվետվություններ ներկայացնող պետական մարմինների և ընդերքօգտագործողների ներկայացուցիչներին հրապարակային հաշվետվությունների ներկայացման առցանց հարթակը օգտագործելու վերաբերյալ խորհրդատվության ներկայացում	Խորհրդատվություն	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, անկախ աուդիտոր	Q2, 2019, Q2, Q3, 2020		ՀՀ պետական բյուջե			կատարված	
	60	Բաց տվյալների սկզբունքին համապատասխանող տվյալների համակարգված բացահայտման իրագործելիության ուսումնասիրություն, տվյալների համակարգային	Ուսումնասիրություն, ԱՃԹՆ-ի գործիքակազմով քարտեզագրում, ճանապարհային քարտեզ/գործողությունների ծրագիր	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ընտրված կազմակերպություն	Q3 2019 Q3, Q4, 2020		GIZ, ՀՀ պետական բյուջե			ընթացիկ	

		բացահայտման քարտեզագրում ԱՃԹՆ-ի գործիքակազմով (toolkit), տվյալների հրապարակման գործընթացի ինստիտուցիոնալ իզացման ճանապարհային քարտեզի մշակում և հաստատում									
	61	Տվյալների համակարգված բացահայտման աշխատանքային խմբի հանդիպումների անցկացում, տվյալների համակարգված բացահայտման գործընթացի ինստիտուցիոնալ իզացման ճանապարհային քարտեզի իրականացում, ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարու-թյան և գործընկեր միջազգային կազմակերպու-թյունների հետ համագործակցու-թյուն	աշխատանքային խմբի հանդիպումներ, ճանապարհային քարտեզի/գոր-ծողությունների ծրագրի միջոցառումներ	ԲՇԽ, ՀՀ ՎԱ/Հ-ԱՃԹՆ քարտուղարություն, ԲՇԽ-ի ընդլայնված աշխատանքային խումբ, պետական մարմիններ	Q3, Q4 2020		Դոնորներ			ընթացիկ	

Միջոցառումների կարգավիճակը
Իրականացված
Չսկսված
Ընթացիկ
Չիրականացված

5. Հաշվետու ժամանակահատվածում բազմաշահառու խմբում անդամակցության մանրամասներ

COVID-19 համավարակով պայմանավորված 2020թ.-ի ընթացքում ԲՇԽ-ի առկա նիստեր տեղի չեն ունեցել, ԱՃԹՆ-ի գործունեությանը վերաբերվող որոշումները ԲՇԽ-ի անդամները քննարկել և հաստատել են էլեկտրոնային եղանակով:

Նույն պատճառաբանությամբ սահմանափակ են եղել ԲՇԽ-ի աշխատանքային խմբերի հանդիպումները: Չնայած դրան, որոշակի հարցերի քննարկման համար աշխատանքային խմբերի հանդիպումները, այդ թվում, հեռահար, կայացել են ինտենսիվ հաճախականությամբ: Մասնավորապես, իրական սեփականատերերի բացահայտման իրավական հարցերի, Հայաստանի առաջին վավերացման արդյունքներով ԱՃԹՆ-ի Ստանդարտի 5.2-րդ և 6.1-ին պահանջների գծով առաջադրված ուղղիչ գործողությունների, ԱՃԹՆ-ի 2-րդ ազգային զեկույցում EY ընկերության կողմից ներկայացված նկատառումների շուրջ կայացած քննարկումները:

2020թ. մայիսի 26-ին Հայաստանի հանքագործների և մետալուրգների միության կողմից ԱՃԹՆ-ի ազգային քարտուղարություն է ներկայացվել Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի ԲՇԽ-ի կազմում 2020-23թթ. ընթացքում մետաղական օգտակար հանածոների արդյունահանման ոլորտը ներկայացնող հիմնական և այլընտրանքային ընտրված անդամներին: 2020թ.-ի ընթացքում փոփոխության է ենթարկվել նաև ԲՇԽ-ի կառավարության, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակության խմբակցության անդամների կազմը: Մանրամասները հասանելի են Հայաստանի ԱՃԹՆ պաշտոնական կայքում[53]:

[53] https://www.eiti.am/hy/%D4%B2%D5%87%D4%BD-%D5%AB-%D5%AF%D5%A1%D5%A6%D5%B4?page=1